

Нестеров Дмитро Миколайович,
ад'юнкт відділу організації освітньо-наукової підготовки Харківського національного університету внутрішніх справ

**СУЧАСНИЙ СТАН НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИКИ
РОЗСЛІДУВАННЯ УМИСНИХ УБИВСТВ ОСОБИ
ЧИ ЇЇ БЛИЗЬКОГО РОДИЧА У ЗВ'ЯЗКУ З ВИКОНАННЯМ
ЦІЄЮ ОСОБОЮ СЛУЖБОВОГО АБО ГРОМАДСЬКОГО
ОБОВ'ЯЗКУ**

Згідно зі ст. 3, 27 Конституції України людина, її життя та здоров'я, недоторканість та безпека, визнається найвищою соціальною цінністю. Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави – захищати життя людини. Це визначає зміст і спрямованість діяльності правоохоронних органів щодо реалізації обов'язків держави перед людиною. Питання розслідування злочинів проти життя та здоров'я людини завжди були й залишаються однією з найактуальніших проблем держави і суспільства, одним із факторів його дестабілізації. Ступінь цивілізованості суспільства вимірюється саме ставленням однієї людини до життя іншої, оскільки це фундаментальні та непорушні цінності.

В останні роки внаслідок соціально-економічних змін, на жаль, спостерігається значна кількість тяжких злочинів проти життя та здоров'я особи, і в, першу чергу, – умисних вбивств, які відрізняються заподіянням особливо тяжких наслідків. Так, у 2016 році було зареєстровано 5870 кримінальних проваджень за фактами умисних вбивств, а у 2017 році – 5029, однак значна кількість таких злочинів залишається нерозкритими. Наприклад, у 2016 році було повідомлено про підозру 1371 особам, а у 2017 році – 1353. Різноманітність обстановки злочинів, способів їх вчинення, мотивів та мети, специфічність використовуваних злочинцями знарядь і засобів, обумовлюють необхідність особливого тактичного підходу щодо розслідування зазначеної категорії злочинів.

В умовах складної економічної ситуації та проведення військових дій на території України формуються різні суспільні думки та настрої населення, що стає підґрунтям для зростання вбивств осіб чи їх близьких родичів у зв'язку з виконанням цією особою

службового або громадського обов'язку. Як відомо, такі злочини характеризуються значною суспільною небезпечкою. Їх розслідування обумовлено характерними рисами, які часто призводять до помилок, що значно ускладнює процес досудового розслідування. На практиці виникають великі труднощі щодо встановлення мети вбивства, зокрема, недопущення чи припинення правомірної діяльності особи у зв'язку з виконанням нею своїх службових або громадських обов'язків, що є визначальним чинником, та дозволяє вірно кваліфікувати діяння, проводити на належному рівні розслідування зазначеної категорії кримінальних проваджень.

Сформована ситуація обумовлюється низьким рівнем спеціальної підготовки слідчих, які стикаються з подібними випадками, відсутністю наукових розробок проблем методики розслідування вбивств даного різновиду і активною протидією розслідуванню з боку кримінальних елементів.

Слід зазначити, що питання методик розслідування певних різновидів умисних вбивств були висвітлені в наукових працях О.О. Андрєєва, І.В. Борисенка, Р.Х. Бічуріна, О.Ю. Булулукова, Л.Г. Відонова, О.С. Саїнчина, В.Л. Сінчука, С.І. Винокурова, В.П. Колмакова, В.О. Коновалової, В.Г. Лукашевича, І.Г. Маландина, М.В. Салтевського, В.Ю. Шепітька, В.І. Боярова та інших учених. Проте окрема підвидова методика розслідування вбивств осіб чи їх близьких родичів у зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку, залишилась поза увагою та потребує подальшого розширення та деталізації, особливо зважаючи на прийняття нового КПК України, й існуючі загальні рекомендації з розслідування вбивств. Отже, є об'єктивна потреба у розробленні зазначеної методики. Крім того, практичне значення очікуваних результатів дослідження додатково обумовлює актуальність даної теми.

Метою дослідження є розробка науково-обґрунтованої методики розслідування умисних вбивств особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку. Для досягнення зазначеної мети необхідно на основі аналізу і узагальнення слідчої практики, вивчення нормативних актів та літературних джерел розглянути і висвітлити:

1) зміст та особливості основних елементів криміналістичної характеристики умисних вбивств особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку осіб чи їх близьких родичів;

2) проблемні питання початкового та наступного етапів досудового розслідування умисних вбивств особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку;

3) тактичні особливості проведення окремих процесуальних дій у кримінальному провадженні щодо розслідування умисних вбивств особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку.

Крім того, метою дослідження є формулювання можливих пропозицій щодо удосконалення законодавства та відомчих нормативних актів, що регулюють діяльність органів правопорядку, а також впровадження в практику роботи підрозділів досудового розслідування рекомендацій щодо методики розслідування зазначеної категорії умисних вбивств.